

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
Кафедра стрільби та технічних видів спорту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри СтаТВС

_____Виноградський Б.А.

“ _____ ” _____ 20__ року

Лекція № 5

з дисципліни «Теорія і методика обраного виду спорту та СПВ»

(стрілецькі види спорту)

для студентів II курсів факультету фізичної культури і спорту

для студентів II курсу факультету педагогічної освіти

денної форми навчання

галузь знань: 01 - «Освіта/Педагогіка»

спеціальність: 017 – «Фізична культура і спорт»

спеціальність: 014 – «Середня освіта», предметна

спеціалізація: 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)»

перший бакалаврський рівень

Львів

2021-2022 навчальний рік

**Тема «Правила змагань в стрілецьких видах спорту»
«Суддівство та організація змагань зі стрілецьких видів спорту»**

Навчальні та виховні цілі

Ознайомити з основами стрілецького спорту. Висвітлити загальні характеристики стрілецьких видів спорту. Показати позитивний вплив спорту на розвиток суспільства.

Навчальні питання і розподілення часу

Вступ – 5 хв.

1. Основи проведення змагань в кульовій стрільбі – 25 хв.
  2. Загальні основи правил змагань з кульової стрільби – 25 хв.
  3. Принципи правил змагань в кульовій стрільбі – 25 хв.
- Заключення та відповіді на запитання – 10 хв.

Навчально-матеріальне забезпечення

Фото відеоматеріали, плакати.

Навчальна література

1. Виноградський Б. Теорія і методика спортивної стрільби з гвинтівки : навч. посіб. / Богдан Виноградський, Андрій Демічковський. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2021. – 168 с.
2. Виноградський Б. Теорія і методика стрільби стендової : навч. посіб. / Б. Виноградський, Р. Грибовський. - Львів : ЛДУФК ім. І. Боберського, 2020. - 84 с.
3. Демічковський А.П., Лопатьєв А.О., Пітин М.П. Еволюція правил змагань зі стрільби кульової з гвинтівки // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпропетровськ: 2015. Науково-практичний журнал № 3 – с. 41-44.
4. Демічковський А. Проблема тактичної підготовки в багаторічній підготовці спортсменів із кульової стрільби // Спортивний вісник Придніпров'я. – Дніпро: 2017. Науково-практичний журнал № 2 – с. 54-58.
5. Пятков В.Т. теорія і методика стрілецького спорту, Львів 1999р. підрозділ 1.1. 5-12 сторінки.
6. <http://www.shooting-ukraine.com>
7. <http://www.issf-sports.org>
8. <http://www.pzss.org.pl>

Еволюція правил в кожному виді спорту пов'язана із діяльністю міжнародних федерацій з виду спорту та в переважній більшості здійснюються для того щоб підвищити видовищність змагань, ускладнити досягнення «супер результату» для спортсменів, а також отримати більшу підтримку глядацької аудиторії під час проведення змагань.

Перший алгоритм визначення переможця у змагальній діяльності стрільби кульової передбачав собою лише виконання змагальної вправи. За абсолютною кількістю набраних очок визначалися місця в особистому заліку.

У сучасних умовах змагальна діяльність стрільців-гвинтівочників передбачає виконання змагальних (кваліфікаційних) вправ. За результатами особистого заліку вісім кращих спортсменів потрапляють до фінальної частини змагань (фінальної серії). Фінальна частина передбачає виконання пострілів вісьмома кращими за результатами кваліфікації спортсменами.

Вивчення структури та змісту правил змагань як регламенту вального чинника змагальної діяльності вказало, що перша згадка на теренах України про фінали була опублікована в збірнику «Правила змагань. Кульова стрільба» у Львові в 1996 році, під редакцією головного тренера з стрільби кульової Сівкова В. В., керівника комплексної наукової групи збірної команди України зі стрільби Пяткова В. Т. і члена президії федерації кульової стрільби України Старінкського С. І.

Згідно цієї редакції правил змагань фінальна частина змагань проводяться у певних вправах олімпійської програми для визначення місця в індивідуальній першості, серед них МГ-9 чоловіки, МГ-6, ГП-6, МГ-5, ГП-4.

Особливості проведення фінальної частини змагань за редакцією правил 1996 року пов'язані із тим, що у вправах виконується по 10 залікових фінальних пострілів. У фіналі вправ МГ-6 та МГ-5 стрільба проводиться з положення стоячи. Час на виконання одного пострілу в усіх вправах (окрім МГ-9) становить 75 с (а у вправі МГ-9 – 45 с). Перед початком фіналу надавався час на підготовку: 3 хв. в стрільбі на 10, 50 м.

Специфікою вправ МГ-9 чоловіки, МГ-6, ГП-6, МГ-5, ГП-4 було те, що за 8 хвилин до початку виконання залікових фінальних пострілів (тобто до офіційного часу початку фінальної частини змагань) старший суддя лінії вогню подає команду: «Приготуватися, пробні постріли, час 7 хвилин – Заряджай – Старт».

За 30 секунд до закінчення часу, що відведений на підготовку та пробні постріли, оголошувалося: «Залишилось 30 секунд, а по закінченні 7 хвилин подається команда: Стоп, розряджай». Виникала регламентована пауза 30 секунд. Під час паузи виставлялися перші залікові мішені.

Старший суддя лінії вогню оголошував: «Фінальна серія, 10 пострілів, час на один постріл 75 секунд (для вправи МГ-9 – 45 секунд)».

Після цього подається команда: «Перший постріл – Заряджай». До цієї команди зброя повинна перебувати у розрядженому стані, при цьому при стрільбі з гвинтівок на 50 метрів затвор повинен бути відкритим, пневматична зброя не повинна бути зведена.

Вставляти у зброю патрон (кульку) можна було лише після команди

«Заряджай». Після того, як стрільці зарядили зброю, подавалася команда: «Увага 5-4-3-2-1, Старт». Час на виконання одного пострілу починав відраховуватися відразу після того, як подана команда «Старт». Як тільки останнім учасником було проведено завершальний постріл, але не пізніше 75 секунд (для вправи МГ-9 – 45 секунд), подається команда: «Стоп – Замінити мішені». Остання секунда відведеного на постріл часу повинна відповідати команді – Стоп.

Після визначення вартості пробоїн старший суддя комісії визначення результатів оголошує результати, послідовно називаючи щит (починаючи з меншого по номеру) і результат кожного фіналіста. Виконавши десятий постріл, стрільці залишаються на своїх місцях, очікуючи оголошення результатів фіналу.

Старший суддя комісії визначення результатів оголошує результати десятого пострілу, місце, що посів кожний стрілець, та підсумкову суму очок. Якщо у спортсменів є однакові результати, то серед них оголошується перестрілка. У перестрілці кожен спортсмен виконував по одному пострілу до виникнення різниці та переваги у результаті.

Однак за даним варіантом правил змагань підсумкове місце спортсмена визначалося наступним чином. В усіх вправах вартість пострілів визначається з точністю до десятих. При цьому кожне габаритне кільце мішені поділяється на 10 частин, але незалежно від використання вимірювального приладу, що використовується, максимальна вартість пробоїни не може бути зарахованою вище 10,9 очка. Для визначення зайнятих учасниками підсумкових місць результат фіналу підсумовувався разом із результатом кваліфікаційної частини змагання.

Деякі інші особливості проведення фіналів виявлені за правилами проведення змагань зі стрільби кульової з гвинтівки від 02.2005 року.

Порядок виконання фінальних серій передбачав, що по закінченні часу на підготовку, суддя на лінії вогню подавав команду: «Час на пробні постріли – Старт». Тобто було передбачено п'ять хвилин для пробних пострілів із довільною кількістю спроб. За 30 секунд до закінчення часу на пробні постріли суддя лінії вогню оголошував команду – «залишилося 30 секунд». Після закінчення п'яти хвилин на пробні постріли суддя подавав команду – «Стоп». Після неї обов'язково виникала регламентована пауза у 30 секунд.

Фінальна серія складалася з 10 пострілів, котрі виконувалися по одному пострілу в кожну фінальну мішень, за наступними командами: «Перший (Другий, і так далі) заліковий постріл – Заряджай». Після цієї команди стрілець заряджав свою гвинтівку. До подання цієї команди гвинтівка не повинна заряджатися. Це свідчить про те, що затвор гвинтівки повинен бути відчиненим. Дозволялося залишати в патроннику стріляну гільзу між пострілами. Пневматичну гвинтівку дозволено заряджати тільки після команди – «Заряджай». Патрон або кулька повинні вставлятися в патронник тільки після команди – «Заряджай». Наступною є команда «Увага – 3-2-1 – Старт» – стрілець має 75 секунд для виконання пострілу (45 секунд для положення лежачи). Ця команда зі зворотнім відліком повинна давати

стрільцю достатньо часу для стійки для стрільби до пострілу. Відлік часу на постріл розпочинається з подачі команди – Старт. Після цього, коли останній стрілець виконав постріл, або після закінчення часу на постріл. Остання секунда повинна бути супроводжена командою – Стоп.

Замінити мішені – подається після команди – Стоп, для того щоб замінити мішені. Терміново, після команди – Стоп, суддя оголошує результати.

Тільки між командами дозволяється – Стоп і Заряджай, для наступного пострілу дозволяється виконувати прицілювання, але при цьому затвори гвинтівок на 50 метрів повинні бути відчинені, а пневматичні гвинтівки не повинні бути зведені. Холості постріли заборонені.

В усіх вправах результати фінальних змагань додавалися до результатів кожного спортсмена, котрі вони показали в кваліфікації.

При визначенні результатів фінальних змагань габаритні зони поділяються на десять частин. За можливістю повинні бути використані електронні мішені установки або спеціальні пристрої для визначення пробоїн.

У випадку рівності результатів після проведення фіналу розподілення місць виконується за допомогою – Перестрілки, стрільці виконують по одному пострілу в мішень, постріл за пострілом. У випадку рівності результатів, стрільці, котрі мають рівні результати залишаються на своїх місцях а усі інші залишають вогневий рубіж залишивши на ньому свою зброю. Вони виконують по одному пострілу, до порушення рівності результату.

Звернемо увагу на особливості проведення фіналів за правилами котрі були прийняті 2010 році, і вступили в силу з 2011 року, та були протестовані на Чемпіонатах Світу і Кубка Світу в 2010 році.

Після парадного представлення спортсменів стрільці збиралися ся на лінії вогневого рубежу за 20 хвилин до початку фінальної частини змагань. Одразу після цього стрільці виконували усю підготовку, враховуючи і розминку, холості постріли і тестові постріли, також з показом мішеней. За 4 хвилини до початку фінальної частини змагань розпочиналося представлення спортсменів, після котрого стрільці поверталися на свої стрілецькі місця, і розпочинали виконувати фінальну серію. За рівності результатів перестрілка проводилася лише за 1, 2 та 3 місця.

Чинні на сьогодні правила змагань із стрільби кульової вимагають, щоб представлення фіналістів відбувалося перед періодом підготовки, серією пробних пострілів, і перервою на заміну мішеней перед першим заліковим пострілом. Проте порядок представлення спортсменів було змінено, новий порядок такий, представлення спортсменів буде проходити після розминки.

За 30 хвилин, спортсмени з'являються на вогневому рубежі, судді завершують огляд екіпірування спортсменів, фіналісти переодягаються. За 20 хвилин фіналісти готують свої стрілецькі місця.

За 6 хвилин 30 секунд, пробні постріли – «Стоп». На цей момент фінальної частини змагань усі гвинтівки повинні бути розряджені, перевірені,

і розміщені у повній готовності на стрілецьких місцях. Фіналісти стають (враховуючи і тих, котрі стріляють з 50 метрів з положення лежачи) обличчям до вболівальників для представлення. За 5 хвилин 30 секунд, розпочинається представлення фіналістів. За 2 хвилини 30 секунд, фіналісти повертаються на стрілецькі позиції. Для кінцевих приготувань в їхньому розпорядженні 2 хвилини. За цей час можливо зробити пробні постріли, а також прогрів зброї до початку залікових фінальних пострілів. За 30 секунд виникає регламентована пауза для заміни мішеней.

У момент початку змагань старший суддя лінії вогневого рубежу дає команду: «для першого залікового пострілу, заряджай..... Увага 3-2-1, Старт». Після суддя оголошує результат кожного пострілу фінального для кожного спортсмена.

Відносно незначні зміни з організаційної сторони та структурно важливі для системи підготовки спортсменів у стрільбі кульовій біли введені у проведення фіналів за правилами затвердженими МФСС (ISSF) на 2013-2016 роки.

Формат фінальних серій для стрільби з гвинтівки передбачає такі умови. Вісім фіналістів викликаються, і розпочинають стрільбу одночасно. Усі фіналісти стріляють по дві серії по три постріли. По одному пострілу стрільба розпочинається з сьомого пострілу. Фіналіст з найменшою кількістю очок вибуває після кожного другого пострілу (№ 8, 10, 12, 14, 16 і 18). Після 18 пострілів залишаються два спортсмена, котрі виконують по два додаткових постріли, щоб визначити володаря золотої та срібної медалей.

«Суддівство та організація змагань зі стрільби кульової»

Правила проведення та організації змагань у вправі AIR-50 (гвинтівки, пістолети).

Команда складається з двох стрільців - одного чоловіка і однієї жінки.

Кваліфікація:

За 10 хв до початку кваліфікаційних змагань спортсмени запрошуються на лінію. Вони повинні вийти зі зброєю в руках (зівставленим прапорцем безпеки). За 5 хв до початку виконання вправи подається команда «ЧАС НА ПІДГОТОВКУ І

ПРОБНІ - 5 ХВИЛИН ». По закінченні цього часу подається команда «СТАРТ» для виконання залікових пострілів. За 30 хв кожен стрілець повинен зробити 25 пострілів, при цьому враховується тільки командний результат. У стрільбі з гвинтівок результат визначається з десятими частками очка, у стрільбі з пістолета – бездесятих.

Визначення зайнятих місць при рівності результатів здійснюється згідно з технічними правилами по виду зброї.

1-й етап - півфінал

У півфінал виходять 4 найсильніші команди за результатами кваліфікації. Змагальні пари в півфіналі наступні

1. перший пара - команда 1 проти команди 3
2. другий пара - команда проти команди 2 4

Номер команди відповідає місцю, зайнятому цією командою вкваліфікаційному раунді. Члени однієї команди стріляють на сусідніх позиціях.

У півфіналі спортсмени займають наступні позиції:

- Позиція А - жінка з команди 1
- Позиція В - чоловік з команди 1
- Позиція С - жінка з команди 3
- Позиція D - чоловік з команди 3
- Позиція Е - жінка з команди 2
- Позиція F - чоловік з команди 2
- Позиція G - жінка з команди 4
- Позиція H - чоловік з команди 4

Час явки (за 20 хв.)

Спортсмени повинні винести на стрілецьке місце в усе, що їм знадобиться під час виконання фінального вправи, крім зброї. Після того, як спортсмени винесуть приналежності і підготують свої місця, вони повертаються до місця збору.

За 8 хв. до початку півфіналу суддя запрошує спортсменів на лінію. Спортсмени виходять зі зброєю в руках (з вставленим прапорцем безпеки) у порядку відповідному їх стрілецькою позиціях. На стрілецькій позиції спортсмени мають право, виготовлятися, прицілюватися, але не робити неодружених пострілів.

За 6 хв. до початку півфіналу подається команда «ЧАС НА ПІДГОТОВКУ І ПРОБНІ - 3 ХВИЛИНИ».

Подання фіналістів починається за 3 хв до початку півфіналу. У цей час спортсмени повинні бути звернені до глядачів і не мають права прицілюватися або працювати вхолосту.

Порядок проведення півфіналу:

за 1 хв. 10 сек. до початку півфіналу подається команда «Приготуватись» (1 хвилина), за 10 сек. - команда «заряджали ..., СТАРТ» для першого залікового пострілу. Після подачі цієї команди виконуються поодинокі залікові постріли з лімітом часу 45 секунд на кожен. Постріли, зроблені обома спортсменами однієї команди підсумовуються і порівнюються з результатом суперника. Команда, чия сума пострілів більше, отримує одне очко. У разі рівності результатів окуляри не присуджуються. Далі слід команда «Заряджали ..., СТАРТ» і процедура повторюється, поки одна з двох команд-суперників не набирає 5 очок. Вона і виходить у фінал.

Якщо переможець в одній парі команд – півфіналістів визначився раніше, ніж в іншій, то спортсмени повинні залишити свою зброю на стрілецької позиції і покинути лінію вогню до виявлення другого переможця.

Після того як будуть виявлені обидві перемогли команди, Півфінал закінчується по команді судді і спортсмени повинні покинути лінію вогню.

Команди, що програли в півфінальних зустрічах, змагаються піддругому етапі за третє місце.

Команди - переможниці півфіналу змагаються між собою за перше місце

на третьому етапі.

Другий етап - матч за третє місце. Після закінчення півфіналу оголошується технічна перерва для підготовки кордону (перенастроювання мішеневих установок, підготовка стрілецьких місць). По закінченні технічної перерви на рубіж запрошуються команди, програвши в ході півфінальних зустрічей для боротьби за третє місце

Спортсмени виходять зі зброєю в руках (з вставленим прапорцем безпеки) у порядку відповідному їх стрілецькою позиціях. Для другого етапу спортсмени займають наступні стрілецькі позиції:

Позиція С - жінка з команди, що прогала в першій півфінальній парі;

Позиція D - чоловік з команди, що прогала в першій півфінальній парі;

Позиція E - жінка з команди, що прогала в другій півфінальній парі;

Позиція F - чоловік з команди, що прогала в другій півфінальній парі.

Після виходу на стрілецькі позиції спортсмени мають праворозкласти свої речі, виготовлятися, прицілюватися, але не працювати вхолосту.

Далі повторюється процедура, викладена в п. 6.3.2.

Після того як одна з двох конкуруючих команд набере 5 очок, вона займає третє місце, а спортсмени по команді старшого судді повинні покинути лінію вогню.

Третій етап - Матч за перше місце.

Після закінчення другого етапу оголошується технічна перерва для підготовки кордону до матчу за перше місце.

По закінченні технічної перерви на рубіж запрошуються команди, що перемогли в ході півфінальних зустрічей для боротьби за перше місце. Спортсмени виходять зі зброєю в руках (з вставленим прапорцем безпеки) у порядку відповідному їх стрілецькою позиціях.

Для третього етапу спортсмени займають наступні стрілецькі позиції:

Позиція С - жінка з команди, що перемогла в першій півфінальній парі.

Позиція D - чоловік з команди, яка перемогла в першій півфінальній парі.

Позиція E - жінка з команди, що перемогла в другій півфінальній парі

Позиція F - чоловік з команди, що перемогла в другій півфінальній парі.

Після виходу на стрілецькі позиції спортсмени мають право розкласти свої речі, виготовлятися, прицілюватися, але не працювати вхолосту.

Далі повторюється процедура, викладена.

Після того як одна з двох команд набирає 5 очок, вона оголошується переможцем, а прогала команда займає друге місце.

Спортсмени, покидаючи лінію вогню, зобов'язані забрати все своє обладнання та особисті речі.

Лекцію розробив викладач

Демічковський А.П.

Обговорено на засіданні кафедри стрільби та технічних видів спорту

Протокол № _____ від _____ 20__ р.